AKADEMICKÝ BULLETIN

Akademie věd České republiky
e-magazín AV ČR 05 2022

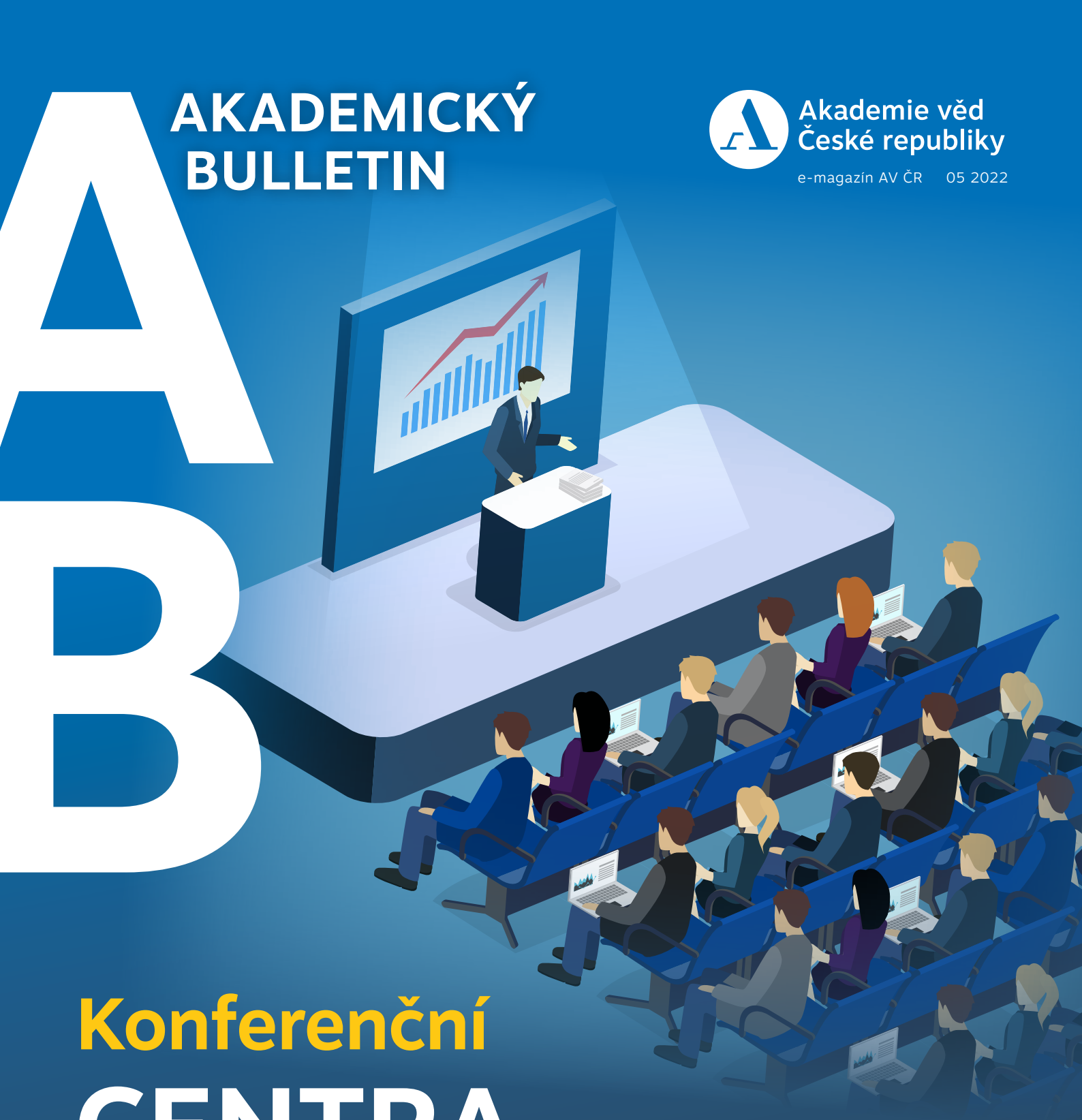

Konferenční CENTRA

Jaké zázemí nabízí Akademie věd pro svá pracoviště?

For English, click here

Vědeckou excelenci musíme pěstovat

Krásy bádání ukáže Věda fotogenická

Vydejte se do Třeboně za mokřadními rostlinami

Foto na titulní straně: Shutterstock \ Foto: Jana Plavec

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v květnovém čísle interního e-časopisu *AB / Akademický bulletin* se věnujeme konferenčním centrům Akademie věd ČR v souvislosti s otevřením zrekonstruovaného zámku v Třešti. Konferenční centrum v oblíbené lokalitě na Vysočině dlouhodobě slouží jako místo, které vedení Akademie věd ČR i kolegové a kolegyně z pracovišť vyžívají pro pořádání nejrůznějších akcí. Geografické umístění a přívětivé prostředí třešťského zámku se často nabízelo také k pořádání mezinárodních setkání, jako byla i zasedání akademií věd Visegrádské čtyřky či jednání se Slovenskou akademií věd.

Před dvěma lety jsme přistoupili k rekonstrukci, jež konferenční centrum oprostila od balastu osmdesátých let 20. století a proměnila jej v moderní konferenční a ubytovací prostory. Navíc v designovém propojení s osobností Franze Kafky, který je s Třeští spojen. Společně s rekonstrukcí zámku se provedla rovněž renovace zámecké zahrady, kde je nově přístupná geologická naučná stezka.

Věřím, že se třešťské konferenční centrum opět stane nezbytnou součástí naší výzkumné infrastruktury, která má pracovištím pomáhat, aby se mohla věnovat vědě a výzkumu. Konferenční a ubytovací služby, které pro Akademii věd ČR zajišťuje Středisko společných činností AV ČR, potřebujeme. Nejde o zbytečnost, ale nezbytnou podmínku pro vědeckou a výzkumnou práci tak velké instituce, jakou je soustava 54 pracovišť Akademie věd ČR.

Rád bych proto zámeckému hotelu popřál úspěšný start do nové éry a vás, milé kolegyně a milí kolegové, do Třeště srdečně pozval k návštěvě.

Martin Bilej

EDITORIAL
Úvodní slovo – Martin Bilej 2
místopředseda Akademie věd ČR

KRÁTKÉ ZPRÁVY
Z Akademie 4

OCENĚNÍ
Skvělost je třeba kultivovat 8

Ceny Wernera von Siemense: uspěli i vědci z Akademie věd 9

Akademie věd získala Cenu rektora České zemědělské univerzity v Praze 9

TÉMA
Konferenční centra Akademie věd slouží vědcům i veřejnosti

Po dvouleté rekonstrukci se opět otevírá Zámecký hotel Třešť. Sloužit bude pracovištím i veřejnosti. Moderní šmrnc a propojení s osobností spisovatele Franze Kafky dodaly zámku jedinečnou atmosféru. Od června 2022 postupně ožije konferencemi a kongresy. 10

TOPIC
Facilities of the Czech Academy of Sciences

After two years of renovations, the Třešť Castle Hotel is reopening. It will serve both CAS institutes and the public. Its modern flair and connection with the writer Franz Kafka have given the castle a unique atmosphere. From June 2022, it will gradually come alive with conferences and conventions. 16

NÁZORY
Dobrý partner? Ohlédnutí za Expem v Dubaji 20

POPULARIZACE
Ukažte krásy bádání v dalším ročníku Vědy fotogenické 22

NAŠE MÍSTA
Hortus Botanicus: říše mokřadních rostlin 24

PUBLIKACE
Nové knihy 26

Časopis Živa ocenil nejlepší články a autory za poslední dva roky 29

SUMMARY
Věda fotogenická 30

#VĚDASTOJÍZAUKRAJINOU
WE SUPPORT UKRAINE!
Akademie věd České republiky
Czech Academy of Sciences

Text: Jan Hanáček, Leona Matušková a Zuzana Šprinclová \ Foto: Jana Plavec (6), Josef Landergott, Ústav biologie obratlovců AV ČR, Moravské zemské muzeum

Učenou společnost nově povede biolog a parazitolog Libor Grubhoffer

Učená společnost ČR má nového předsedu. Od 17. května 2022 se jím na dva roky stal Libor Grubhoffer, dosavadní první místopředseda společnosti, někdejší rektor Jihočeské univerzity a stávající ředitel Biologického centra AV ČR. Ve funkci vystřídá Pavla Jungwirtha z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR. „Důležitým posláním Učené společnosti je hlídat, aby nedocházelo k selhávání intelektuálů, selhávání vzdělanců ve společnosti. To považuji osobně možná za to vůbec nejdůležitější," uvedl Libor Grubhoffer.
Více se dočtete zde »

Předsedkyně Akademie věd ČR předala zaměstnancům děkovné listy

Předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová předala 29. dubna 2022 děkovné listy pracovníkům, kteří kvalitní a obětavou prací přispěli k úspěšné činnosti svého pracoviště i Akademie věd ČR jako celku. „Své práci jste věnovali mnoho času a osobního nasazení, mnozí jste bezpochyby obětovali také hodně ze soukromého života. Možnost pracovat s kolegy a kolegyněmi, kteří sdílejí podobné hodnoty a víru, že práce pro vědeckou instituci má smysl, za to jistě stojí a přináší vám radost i uspokojení," vyzdvihla Eva Zažímalová. Tradici děkovných listů založil v roce 1997 někdejší předseda Akademie Rudolf Zahradník.
Více se dočtete zde »

Nová laboratoř umožní datovat vykopávky i hledat jaderné zbraně

Nejpřesnější metoda jaderné analýzy, urychlovačová hmotnostní spektrometrie, dokáže odhalit až milionkrát nižší množství radionuklidů než metody jiné. Její pomoc je nedocenitelná v archeologii, geologii a při studiu změn klimatu. Stejně tak ji využijí experti při jaderné forenzní analýze, což je disciplína hlídající dodržování mezinárodních závazků o nešíření jaderných zbraní. Unikátní laboratoř, vybavenou touto technologií, otevřeli za přítomnosti předsedkyně AV ČR Evy Zažímalové a ministryně pro vědu, výzkum a inovace ČR Heleny Langšádlové vědci v Ústavu jaderné fyziky AV ČR v Řeži. Urychlovačová hmotnostní spektrometrie, zkráceně označovaná jako AMS (z anglického Accelerator Mass Spectrometry) expertům umožňuje přesně stanovit dlouhodobé radionuklidy některých specifických prvků. Jejich radionuklidy mohou vznikat přirozeně, například v důsledku kosmického záření. Mohou však být také produktem lidské činnosti, například výroby atomové energie nebo zbraní.
Více se dočtete zde »

Symfonický orchestr FOK rozezněl
Obecní dům pro Akademii věd ČR

Po dvouleté odmlce způsobené pandemií covidu-19 se v pražském Obecním domě konal slavnostní koncert pro Akademii věd ČR, její zaměstnance a pozvané hosty. Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK pod vedením dirigenta Jaca van Steena odehrál *Šestou symfonii* Gustava Mahlera. Symfonie nese také přízvisko „Tragická“, byť vznikla v autorově vrcholném a šťastném období, kdy se oženil a narodila se mu druhá dcera. Přesto se tato symfonie považuje za Mahlerovo nejtemnější dílo. „I naše společnost si prošla v posledních dvou letech náročným obdobím a mnohými tragédiemi včetně osobních,“ uvedla při zahájení předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová. Jak ale dále doplnila, naše přítomnost ve Smetanově síni budiž důkazem toho, že jsme vše přestáli a že nic nemůže překonat sílu svobodného lidského ducha. „Jsem velmi ráda, že se v této souvislosti může ke svému podílu na řešení koronavirové pandemie přihlásit také Akademie věd České republiky,“ uzavřela Eva Zažímalová.

Fotoreportáž naleznete zde », videoreportáž zde »

První Čerenkovovy teleskopy v Česku pozorují z Ondřejova Krabí mlhovinu

V observatoři Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově pozorují oblohu dva nové Čerenkovovy teleskopy vysokoenergetického záření gama. Jde o vůbec největší optické dalekohledy v České republice. Pozornost upírají na Krabí mlhovinu a po testovacím provozu by měly z Ondřejova putovat dál od civilizace, do vyšších nadmořských výšek v Jižní Americe. Dva identické dalekohledy pozorují z ondřejovské observatoře jedny z nejenergičtějších fotonů, které přicházejí z vesmíru. Jde o částice světla vznikající ve velmi bouřlivých procesech: po výbuších supernov, poblíž neutronových hvězd nebo černých děr. Dalekohledy se zaměřují na detekci Čerenkovova záření. „Superenergetické částice světla, fotony, se asi dvacet kilometrů nad povrchem Země poprvé srazí s částicí, která je v atmosféře, a postupně začne vznikat sprška kosmického záření, v níž je hodně Čerenkovova záření – modravého viditelného světla," vysvětlil Michal Prouza z Fyzikálního ústavu AV ČR. V současné době se teleskopy, umístěné od sebe 190 metrů, souběžně zaměřují na stejné místo ve vesmíru, na nejjasnější zdroj ve vysokoenergetických fotonech – Krabí mlhovinu. Právě na ni se testují veškeré nové teleskopy. Jde o zbytek supernovy, o níž je známo, že na ní létají vysokoenergetické částice.

Více se dočtete zde »

Jako ve škole. Parazitické ryby se učí, jak obelstít hostitele

Starat se o rodinu je dřina. Své o tom vědí nejen kukačky, ale i některé ryby, třeba sumečci z afrického jezera Tanganika. Péči o potomstvo proto raději přenechávají jiným. Ve své strategii, jak obelstít hostitele, se v průběhu života zdokonalují. U sumce peřovce proces učení popsali vědci z Ústavu biologie obratlovců AV ČR. Jejich zjištění publikoval časopis *Nature Communications*.
Více se dočtete zde »

Cesta z energetické krize vede přes jádro a obnovitelné zdroje

Následující roky bude českou energetiku definovat globální geopolitická situace a s ní spojené hledání alternativ plynu i rozvoj jaderných zdrojů. Převážně se na tom shodli zástupci vědy i jiných odvětví na semináři *Současné směřování české energetiky*, který 22. dubna 2022 v sídle Akademie věd ČR na Národní třídě v Praze organizovaly Komise pro energetiku a Komise pro životní prostředí AV ČR.
Více se dočtete zde »

Vědci zrekonstruovali podobu ženy pohřbené před 4000 lety u Pardubic

Světlá pleť, hnědé vlasy a hnědé, široko od sebe posazené oči, výrazná brada, drobnější postava: tak vypadala žena pohřbená v Mikulovicích u Pardubic. Rekonstrukci její podoby dokončila antropoložka Eva Vaníčková a sochař Ondřej Bílek ve spolupráci s archeologem Michalem Ernée z Archeologického ústavu AV ČR, Praha.
Více se dočtete zde »

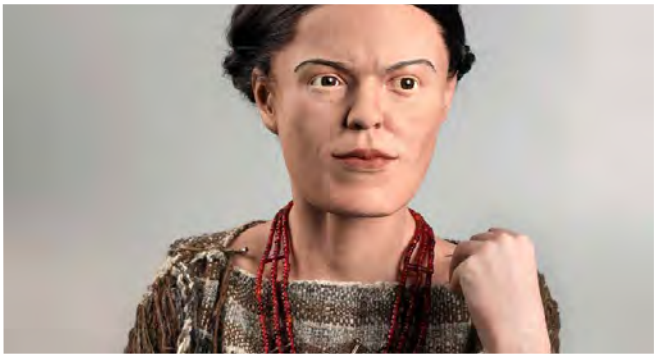

Pokračovatelé Heyrovského odkazu představili výsledky bádání v praxi

Polarografie našla uplatnění v desítkách oborů a nedávno oslavila sté výročí. Také současné výsledky badatelů z Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR slibují využití v mnoha odvětvích – od potravinářství přes energetiku až po zdravotnictví. Hledání technologických inovací a navazování spolupráce s průmyslem patřilo setkání z cyklu Fyzikální chemie pro 21. století – od polarografie k nanotechnologiím. Podle slov Petra Krtila se o využití výsledků základního výzkumu nehovoří tak často jako v případě výzkumu aplikovaného. Právě objevy z oborů, jako je fyzikální chemie, v sobě ale ukrývají nejširší potenciál.
Více se dočtete zde »

Text: Zuzana Šprinclová a Luděk Svoboda \ Foto: Jana Plavec, Otevřená věda a Pavlína Jáchimová

Skvělost je třeba kultivovat

Čím se řídí tok živin ve vodních ekosystémech, jak může studium řas pomoci chladicím systémům v Temelíně, co dokáže odhalit fosilní pyl nebo co formovalo současnou češtinu? Nejen takové otázky řešili experti a expertky, které ocenila Akademie věd ČR medailemi za mimořádné výsledky.

Medaile předali 2. května 2022 místopředseda AV ČR Ondřej Beránek a David Honys z Akademické rady AV ČR. „Skutečnost, že jste získali oborové medaile budiž dokladem, že si Akademie věd i odborná komunita cení vaší práce a skvělých výsledků," uvedl Ondřej Beránek a dodal: „Aristoteles považuje skvělost ve smyslu etickém i rozumovém za důležitý předpoklad šťastného života. Skvělost nám samozřejmě není dána přirozeně, musíme ji kultivovat, dávat náležitý čas."

PYLOVÁ ZRNA, KOLOBĚH ŽIVIN I ŘASY

Čestnou oborovou medaili Gregora Johanna Mendela za zásluhy v biologických vědách obdrželi Helena Svitavská Svobodová a Jaromír Lukavský z Botanického ústavu AV ČR a Josef Hejzlar z Biologického centra AV ČR.

Studiem fosilních pylových zrn prohloubila **Helena Svitavská Svobodová** poznání vývoje středoevropské přírody. Díky její práci vznikla monitorovací síť sledující současný pylový spad v horských oblastech Česka a Skandinávie. Tato aktivita poskytuje nezbytná data pro kvantitativní modelování dřívější vegetace a vytváření scénářů jejího budoucího vývoje. Pomocí pylové analýzy se jí podařilo prokázat také pravěké lidské působení v místech, která se považovala za nedotčená až do středověku.

Josef Hejzlar je jedním z nejvýznamnějších hydrobiologů a hydrochemiků, odborník na transport živin z povodí do vodních nádrží, jež ve zvýšené míře vedou k nežádoucí eutrofizaci. Věnuje se koloběhu živin ve vodních ekosystémech, jejich matematickému modelování a predikci. V otázkách eutrofizace vod jej kolegové považují za špičku v oboru, je autorem 55 expertiz pro vodohospodářské subjekty po celé republice.

Jaromír Lukavský zasvětil kariéru řasám. Vyvinul speciální kultivační metody. Podílel se na sestavování norem pro různé typy biotestů, které řasy využívají. Spolupracuje s jadernou elektrárnou Temelín na čistotě vody v chladicích systémech – řasy totiž snižují jejich účinnost. Studuje také řasy v horských jezerech a tocích, jeho vášní jsou řasy sněžné – organismy, které způsobují nápadná zabarvení v horských a polárních oblastech.

NAŠE ŘEČ

Čestnou oborovou medailí Josefa Dobrovského oceňuje Akademie věd ČR experty za výsledky ve společenských vědách – zejména v oblasti jazykovědy, literární vědy a věd o umění. Všichni ocenění, Jana Hoffmannová, Jiří Kraus a Ludmila Uhlířová, spojili kariéru s Ústavem pro jazyk český AV ČR.

Jana Hoffmannová je jednou z nejerudovanějších badatelek v oboru lingvistiky, zejména bohemistiky, autorkou mnoha knih. Za dobu téměř padesátiletého působení v Ústavu pro jazyk český AV ČR zasáhla do všech oblastí stylistických, pragmatických a textově-lingvistických výzkumů. „Se svým pracovištěm jsem prodělala spoustu nejrůznějších paradigmat. Má celoživotní identifikace s Akademií věd mne naplňuje potěšením – zvláště při této slavnostní příležitosti," řekla Jana Hoffmannová.

Na počátku vědecké dráhy se **Jiří Kraus** zabýval matematickou lingvistikou, kvantitativním a statistickým rozborům textů. Později se věnoval sociolingvistice a lexikografii. Významné jsou i jeho práce stylistické, především studie a knihy z oblasti rétoriky, kterou Jiří Kraus jako první uvedl do domácí jazykovědy a jež se postupně stala jeho hlavním badatelským zájmem. Více než deset let vedl jazykovědný časopis *Naše řeč*.

Ludmila Uhlířová přispěla k rozvoji kvantitativní lingvistiky, slavistiky (zejména bulharistiky), jazykové kultury či gramatických výzkumů. Věnovala se fenoménu určenosti, slovosledu a aktuálnímu členění věty. V každém z těchto oborů překračovala českou vědu. „Jazykověda v Ústavu pro jazyk český byla, je a věřím, že i nadále bude na špičkové úrovni. Jsem šťastná, že jsem mohla u toho maličko být," řekla Ludmila Uhlířová, vůdčí osobnost modernizace českého jazykového poradenství.

Více informací naleznete zde»

Ceny Wernera von Siemense: uspěli i vědci z pracovišť Akademie věd

Průlomové zobrazovací metody nebo zvýšení efektivity nanovláken v lékařství. **Právě v těchto oblastech uspěli badatelé z pracovišť Akademie věd ČR v Cenách Wernera von Siemense.**

Celkem 21 oceněných vyhlásili 19. května 2022 generální ředitel Siemensu ČR Eduard Palíšek a předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová. Ve čtyřiadvacátém ročníku vybíraly poroty z 568 přihlášek, mezi oceněné se rozdělilo 900 tisíc korun. Jednatřicet procent přihlášek pocházelo od žen, mezi vítězi ženy představují 24 %. Na pracoviště Akademie věd ČR putovala čtyři ocenění.

V kategorii Nejvýznamnější výsledek základního výzkumu získal ocenění kolektiv autorů pod vedením **Bruna de la Torre**. Mladí vědci působící v Českém institutu výzkumu a pokročilých technologií (CATRIN), společném pracovišti Univerzity Palackého v Olomouci a Akademie věd ČR, obdrželi cenu za průlomovou zobrazovací metodu. Jejím prostřednictvím jako první na světě pozorovali nerovnoměrné rozložení elektronového náboje kolem atomu halogenu – takzvanou sigma díru. Definitivně tak potvrdili její existenci. Členy oceněného týmu jsou dále **Benjamin Mallada Faes**, **Aurelio Gallardo** z Fyzikálního ústavu AV ČR a **Maximilián Lamanec** z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, kteří se zapojili do interdisciplinární spolupráce.

Spolupráci s dalšími špičkovými badateli považuje Bruno de la Torre za klíčovou: „Naštěstí jsem se vždy obklopoval skvělými vědci, od nichž jsem se hodně naučil. Rád bych však vyzdvihl vliv vedoucího mé doktorské práce Josého María Gómeze Rodríguezе. Díky němu jsem se mohl stát lepším vědcem, jeho památce tuto práci věnuji."

Ocenění za vynikající kvalitu ženské vědecké práce získala **Hana Macíčková Cahová** z Ústav organické chemie a biochemie AV ČR (na snímku). Se svým týmem prokázala, že okrajové konce RNA závisejí na zátěži a prostředí, jemuž je buňka vystavena. Toto zjištění přináší do budoucna značný potenciál pro využití v aplikované medicíně.

Více informací o oceněných naleznete zde»

AKADEMIE VĚD ZÍSKALA CENU REKTORA ČESKÉ ZEMĚDĚLSKÉ UNIVERZITY V PRAZE

Ocenění pro významné partnerské instituce udělila univerzita při příležitosti oslav sedmdesátého výročí samostatného působení. Cenu převzal 25. dubna 2022 předseda Vědecké rady AV ČR Pavel Baran. Akademie věd ČR a Česká zemědělská univerzita v Praze spolupracují dlouhodobě na mnoha úrovních. Mimo jiné se doktorandi mohou účastnit studijních programů na pracovištích Akademie věd ČR. „Vymknuta z kloubů, doba šílí," poznamenal rektor České zemědělské univerzity v Praze Petr Sklenička a Hamletovo prohlášení vzápětí zasadil do optimističtějšího kontextu: „Navzdory tomu akademický život na naší univerzitě ani v celé zemi neživoří. Vysoké školy se dokázaly přizpůsobit a pracovat v nových, mnohem tvrdších podmínkách. Navíc se staly nepostradatelnou infrastrukturou naší země. Osvědčily se jak v době pandemie, tak při aktuální pomoci ukrajinským uprchlíkům."

Více se dočtete **zde»**

Text: Markéta Wernerová a Luděk Svoboda \ Foto: Jana Plavec

ZÁZEMÍ PRO
pracoviště Akademie věd

Sídlí v srdci Vysočiny nedaleko Jihlavy, cesta z Prahy nebo Brna do něj trvá téměř stejně dlouho a působil zde například venkovský lékař z povídky Franze Kafky. Po dvouleté rekonstrukci se opět otevírá Zámecký hotel Třešť. **Jedno z oblíbených konferenčních center Akademie věd ČR mohou vědci a vědkyně využívat od června 2022.**

Pobýval zde například spisovatel Franz Kafka, možná zdejší zámek dokonce inspiroval jeho slavný román. Náročná rekonstrukce objektu zahrnující i zahradu, rybník a park trvala dva a půl roku a stála téměř čtvrt miliardy korun. Dne 10. května 2022 se zámek otevřel pro návštěvníky z akademické sféry i pro veřejnost. Nechyběla předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová, členové Akademické rady AV ČR, představitelé regionu i města Třešť a další vzácní hosté – například předseda Senátu PČR Miloš Vystrčil. Zámek bude sloužit jako hotel, wellness, restaurace, prostor pro kongresy či svatby.

Novorenesanční zámek téměř v centru Třeště na Vysočině se už dříve jako hotel a kongresové prostory využíval. Akademie věd ČR, tehdy ještě československá, jej získala v roce 1984. Historii má však bohatší. První zmínky sahají do roku 1513 – městečko vlastnil Václav Vencelík z Vrchovišť, který v něm nechal vybudovat tvrz. Ve druhé polovině 16. století ji rok Vencelíků nechal přestavět na renesanční zámek, realizaci měl na starosti italský stavitel Mořic Grimm. Zámek postupně přešel do vlastnictví několika rodů. Další přestavba následovala v roce 1714, tentokrát v duchu baroka. Současnou novorenesanční podobu získal v roce 1860.

Od osmdesátých let 20. století sloužil zámek Československé akademii věd jako konferenční centrum. Uskutečnilo se zde mnoho významných konferencí a akcí, například i zasedání akademií věd Visegrádské čtyřky či pravidelná setkání se Slovenskou akademií věd.

„Když jej Akademie přebírala, byl ve zchátralém stavu. Jala se jej rekonstruovat, ovšem pochopitelně způsobem, který byl poplatný době. Nicméně už tehdy se s ním počítalo jako s konferenčním centrem," uvedla předsedkyně Eva Zažímalová, která poděkovala Středisku společných činností AV ČR za zdařilou a nápaditou proměnu a popřála zámku mnoho spokojených hostů.

REKONSTRUKCE OD „PODLAHY"

Rekonstrukce zámku, který je od roku 1973 kulturní památkou, se zaměřila především na vnitřní prostory. „Vyměnily se rozvody vody, elektřiny i odpadů. Renovovány byly podlahy, povrchy a veškeré interiéry: pokoje, koupelny, salonky, prostory restaurace," říká Tomáš Wencel, ředitel Střediska společných činností AV ČR, pod něž správa a provoz zámku spadá. „Zámek už opravu potřeboval. Provozně-technické zázemí přestávalo sloužit a vybavení neodpovídalo standardům, na které jsou vědečtí pracovníci při konferencích zvyklí. Jsem rád, že jsme se zbavili předrevoluční výzdoby a zámek dostal moderní šmrnc a díky propojení s osobností Franze Kafky také jedinečnou atmosféru a autenticitu."

Celková kapacita hotelu je 63 pevných lůžek, samozřejmostí jsou konferenční prostory, hlavní sál pro 120 lidí, menší salonky či svatební sál. Nechybí pochopitelně salonek Franze Kafky a takzvaný barokní salonek, který je jediným místem v objektu, kde se dochovala část původní barokní výzdoby – strop.

Novinkou je moderní kuchyně a prostory wellness se saunou. „Paralelně s rekonstrukcí zámku jsme uskutečnili i renovaci zámecké zahrady. Nechali jsme vyčistit rybník, opravit jeho hráz a v části parku nad rybníkem jsme založili mokřad," pokračuje Tomáš Wencel.

INSPIROVAL ZDEJŠÍ ZÁMEK SPISOVATELE FRANZE KAFKU?

V letech 1900 až 1907 pobýval v Třešti u strýce Siegfrieda Löwyho spisoval Franz Kafka. „Jezdil sem na léto, půjčoval si od strýce jeho motocykl, jeden z prvních na Vysočině, a pomáhal na poli, plaval, dokonce prý i tancoval a zažil svou první lásku," uvádí Václav Petrbok z oddělení literatury 19. století Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Kafkův strýc Löwy je pro část literárních vědců jasnou předlohou pro titulní postavu jeho povídky Venkovský lékař.

Je možné, že třešťský zámek spisovatele inspiroval při psaní jeho románu Zámek o nesnázích zeměměřiče K. „Dosavadní kafkovská bádání hypotézu nepotvrdila ani nevyvrátila, jisté je pouze, že Kafka zámek v Třešti dobře znal. Dokonce se objevuje na dvou pohlednicích, které odeslal své rodině," doplňuje Václav Petrbok.

Ing. Pavel Janáček, Ph.D.

člen Akademické rady AV ČR

Působí v Ústavu pro českou literaturu AV ČR, kde v roce 2003 založil oddělení pro výzkum literární kultury, v letech 2010–2020 byl ředitelem pracoviště. Zabývá se dějinami literárních institucí a populární literatury, je například spoluautorem dějin literární a tiskové cenzury v českých zemích od osvícenství do současnosti (*V obecném zájmu*, 2 svazky, 2015). V Akademické radě AV ČR zasedá od roku 2021. V jeho gesci jsou koordinace správy majetku Akademie věd ČR a řešení agendy nakládání s majetkem pracovišť, metodický dohled nad podporou orgánů pracovišť a interními předpisy a využíváním bytového fondu.

Zda bylo zdejší sídlo opravdu múzou třeba ještě literární vědci (ne)potvrdí, jisté je však to, že se Kafka naopak stal inspirací pro přestavbu zdejších prostor. Historii místa připomínají například jeho ilustrace v hotelových interiérech a také logo zámku „psané“ Kafkovým rukopisem.

V plánu je výstava, která podrobně zachytí vztah Franze Kafky a dalších význačných osobností k městečku Třešť, kde je doloženo jedno z nejstarších židovských osídlení na Moravě. Rovněž se počítá s pořádáním společenských akcí spojených nejen se slavným spisovatelem, ale také s dalšími místními rodáky, jimiž byli mimo jiné výtvarník a grafik Jiří John, ekonom a politolog Josef Alois Schumpeter nebo legionář Josef Jiří Švec.

POHLED DO GEOLOGICKÉ HISTORIE

V přilehlém zámeckém parku se díky spolupráci České geologické služby a geologů z Akademie věd ČR otevřela nová geologická naučná stezka. Geopark Třešť nabízí návštěvníkům několik desítek unikátních exponátů dovezených z různých částí České republiky, některé jsou až 600 milionů let staré. Při slavnostním otevření hosty po stezce provedli autor projektu geolog Kryštof Verner a ředitel České geologické služby Zdeněk Venera.

„Geologie podloží je základem lidské civilizace. Místní instalace je podána mimořádnou formou, která je přístupná i laickému publiku. Na to velmi dbáme, protože popularizaci oboru považujeme za opravdu důležitou,“ uvedl Zdeněk Venera při zahájení.

Na jeho slova navázal Kryštof Verner, který ocenil možnost vybudování geoparku přístupného veřejnosti právě v této lokalitě. Expozice s podtitulem *Regionem renesance proti proudu času* poskytuje celkový vhled do pestré geologické historie nejenom tohoto regionu, ale celé České republiky.

„Historie byla spojena s velkými zvraty – od dob, kdy probíhaly velké deformace v zemské kůře a na hlavy tehdejších zde žijících bytostí padal vulkanický popel, přes například období křídy v druhohorách, kdy se na plážích proháněli dinosauři,“ přiblížil geolog a pozval hosty na komentovanou prohlídku.

POMÁHAT PRACOVIŠTÍM, ABY SE MOHLA VĚNOVAT VĚDĚ

Mezi prvními hosty, kteří zavítali do zrekonstruovaného Zámeckého hotelu Třešť, byli členové Akademické rady AV ČR. Mezi nimi také **Pavel Janáček**, někdejší ředitel Ústavu pro českou literaturu AV ČR, s nímž jsme hovořili o využití konferenčních center či kapacitách bytového fondu Akademie věd ČR.

Třešťský zámek prošel v posledních dvou a půl letech celkovou rekonstrukcí – jak se vám líbí jeho nynější podoba? Jak na vás působí místní genius loci?

Rekonstrukce stavbu důkladně očistila. Zvenku ji signalizuje zářící fasáda, v interiéru se odstranily znešvařující nánosy z předrevolučního období. Jinak mě třešťský zámek přitahoval už před rekonstrukcí. Stojí na okraji městečka jako objekt své kategorie. Nikdy nebylo lehké si představit, že ze zámku je možné pomoci městu a město může být užitečné zámku – že lze propojit dva tak odlišné světy. Rekonstrukce bez kompromisů pomyslnou distanci ještě umocnila. Novému týmu, který v Třešti máme, přináší výzvu, aby hledal cesty, jak dovnitř pozvat i místní. Přínos rekonstrukce se bude dlouhodobě měřit tím, kolik

> Na Liblice, Třešť, ale i třeba na konferenční sály na Národní, kde sídlí Akademie věd, se dívám jako na výzkumnou infrastrukturu, která má ústavům pomáhat, aby snáze a lépe dělaly vědu. Hotelové služby jsou potřebnou součástí nebo nezbytným doplňkem, chcete-li. Pro mě to ale všechno začíná variabilní nabídkou vhodně technicky vybavených jednacích prostor hodících se jak pro konferenci, tak třeba pro výjezdní soustředění grantového týmu.
>
> Pavel Janáček, člen Akademické rady AV ČR

konferencí se zde uskuteční, kolik zaměstnanců Akademie věd sem zavítá na dovolenou a jak naše centrum prospěje komunitě města a kraje.

Po dvě funkční období jste vedl Ústav pro českou literaturu – jaký máte vztah k dílu Franze Kafky, jehož jméno autoři rekonstrukce s třešťským zámkem spojili?

Sám o Kafkovi nepíšu. Pocházel ale ze Starého Města pražského jako já, navštěvoval Vysočinu jako já, je součástí kulturního dědictví této země, za které se cítím spoluodpovědný. Kdybych si mohl dovolit nadsázku, řeknu, že jsem rád, že se nám v ústavu podařilo založit germanobohemistický tým, protože jeho šéf nyní může Třešti s kafkovskou tematikou pomáhat. S odkazy ke Kafkovým pobytům v Třešti, kde byl jeho strýc lékařem, musíme zacházet delikátně. Naštěstí je vedoucí týmu Václav Petrbok mezinárodní osobností svého oboru. Jeho jméno je pro mě zárukou, že v Třešti ani v budoucnu nesklouzneme k exploataci Kafkova jména a že zde na nový vizuál navážou edukativní aktivity, za nimiž si Akademie věd bude moct stát.

Zámecký hotel bude od června 2022 sloužit veřejnosti i pracovištím pro pořádání nejrůznějších akcí. Máte již signály, že budou ústavy zdejší konferenční centrum využívat?

Ostrý provoz teprve začne, ředitelka hotelu Pavla Pěkná mi ale před pár dny říkala, že už teď mají na letošek rezervaci na dvacet vědeckých akcí – a že by jich uvítala ještě jednou tolik. Kapacity jsou v Třešti pro konference do osmdesáti, možná stovky účastníků, menší akce se mohou konat dvě najednou, místní tým slibuje přizpůsobit nabídku svých služeb různým rozpočtům. Tak to vyzkoušejme.

Vaše domovské pracoviště třešťský zámek před rekonstrukcí využívalo?

Jako ústav jsme do Třešti před rekonstrukcí každoročně jezdili s doktorandskou konferencí pořádanou s pěti univerzitami z různých koutů republiky. Odevšud sem bylo stejně daleko, venkovská izolace podporovala soustředěnou práci, náklady byly přijatelné, personál mimořádně nápomocný. Letos v září se do Třeště naše konference vrací. Jsem zvědav, jaké budou ohlasy.

V minulosti se v Třešti konaly i mezinárodní akce – včetně například zasedání akademií V4. Počítá vedení Akademie věd s tím, že bude Třešť pro významné akce „první volbou“?

To asi záleží na typu akce, něco se musí z povahy věci odehrát v Praze, na něco se zase hodí Třešť. Jak říkáte, její geografická pozice i hodnota prostředí ji disponuje pro reprezentativní česko-slovenské nebo středoevropské akce. Stát se hostitelkou mezinárodních akcí, a to i těch ryze pracovních, je pro Třešť každopádně jednou z met.

Jak se vlastně díváte na skutečnost, že Akademie věd provozuje prostřednictvím Střediska společných činností konferenční a hotelová centra?

Na Liblice, Třešť, ale rovněž třeba na konferenční sály na Národní, kde sídlí Akademie věd, se dívám jako na výzkumnou infrastrukturu, která má pracovištím pomáhat, aby snáze a lépe dělaly vědu. Hotelové služby jsou potřebnou součástí nebo nezbytným doplňkem, chcete-li. Pro mě to ale všechno začíná variabilní nabídkou vhodně technicky vybavených jednacích prostor hodících se jak pro konferenci, tak třeba pro výjezdní soustředění grantového týmu. Potřeba ani typologie takových akcí nemá ve vědě prakticky konce. Odpovídající konferenční infrastrukturu tedy potřebujeme.

Součástí vaší agendy je také dohled nad využíváním bytového fondu. Jak v tomto směru pomáhá Akademie věd svým zaměstnancům?

Bytový fond, na jehož přidělování dohlíží Akademie věd prostřednictvím Bytové komise, tvoří 337 bytů na různých místech Prahy, všechny ve vlastnictví Střediska společných činností. Některé ústavy mají navíc vlastní ubytovací kapacity, o nichž si ale rozhodují samy. Část „centrálního“ fondu je pod historickými nájemními smlouvami na dobu neurčitou a do nabídky pro dnešní zaměstnance se přesouvá vytrvale, ale zvolna. Disponibilní část proto aktuálně tvoří něco přes dvě stě bytů. Tahle část se docela slušně otáčí, vloni bylo nově přiděleno čtyřicet jednotek.

Je to dost?

Z hlediska zájmu zaměstnanců jde o kapku v moři, žádostí dorazilo 287. Nerovná se to počtu žadatelů, většina se o byt

KONFERENČNÍ A UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ PRO PRACOVIŠTĚ AKADEMIE VĚD

Zámecký hotel Třešť

Zrekonstruované centrum pro konference a kongresy, lokace na Vysočině, 20 minut jízdy od Jihlavy, hlavní sál s kapacitou 120 osob, menší salonky, zámecké nádvoří, více než 60 lůžek, depandance.

Konferenční centrum AV ČR – zámek Liblice

Konferenční a kulturně-vzdělávací centrum v Liblicích, stylový hotel s restaurcemi a relaxačním wellness. Ideální místo pro velké akce a kongres, hlavní sál s kapacitou více než 100 osob.

Konferenční centrum AV ČR – zámek Nové Hrady

Konferenční centrum se sídlem v Nových Hradech v Jihočeském kraji spravuje Mikrobiologický ústav AV ČR, hlavní sál pojme až 100 osob, k dispozici je také modrý salonek pro reprezentativní akce.

Hotel Mazanka

Ubytovací zařízení v pražské Bubenči slouží pro ubytování domácích a zahraničních hostů, k dipozici je salonek pro 30 osob.

Vila Lanna

Reprezentativní vila se sídlem v pražských Bubenči pro konference, semináře, školení či porady. Velký sál a konírna, obojí s kapacitou 70 osob.

ucházela několikrát po sobě a hlásila se o více jednotek, což je mimochodem oboje korektní postup i úspěšná taktika, stejně ale tento převis o něčem vypovídá. Z přihlášek je na první pohled zřejmé, že získat první samostatné a potom první rodinné bydlení je v současnosti za hranicemi možností mnoha zaměstnankyň a zaměstnanců ze všech oborů a ústavů, co jich Akademie věd má. U těch, kteří přicházejí do Česka ze zahraničí, k tomu navíc přistupuje ještě kulturní bariéra.

Akademie věd tedy nemůže poptávku pokrýt…

Určitě nedokáže – a to ani když úspěšně dokončíme výstavbu dvou nových bytových domů v pražském Suchdole a v Dolních Břežanech ve Středočeském kraji, která je nyní v přípravě. Nicméně je ale fakt, že nahradit trh s byty není úkolem Akademie věd a že právní i ekonomické stropy, pod nimiž může ve prospěch svých zaměstnanců něco v oblasti bydlení dělat, leží dost nízko. Když se na to podíváme z druhé strany, okolo „centrálního“ bytového fondu máme funkční systém, který v individuálních případech reálně pomáhá zaměstnancům i ústavům. Zakládá se na legitimních kritériích kvalifikace, loajality k Akademii věd a sociální situace a opírá se o Bytovou komisi férově delegovanou z pracovišť, jejíž členové a členky jsou jednou za čtyři roky voleni losem.

Nabízí Akademie věd v souvislosti s aktivitami na pomoc Ukrajině také ubytování ukrajinským vědcům?

Akademická rada může vyčlenit jedno procento bytového fondu na podporu vybraného dotačního programu. Takový krok teď také udělala při schvalování programu *Researchers at Risk Fellowship*. Dva byty pro přátele z Ukrajiny jsou už proto součástí aktuální nabídky.

KONFERENČÍ CENTRA AKADEMIE VĚD SE MOHOU MĚŘIT S MEZINÁRODNÍ KONKURENCÍ

Komplexní konferenční služby nabízí Akademie věd ČR svým pracovištím prostřednictvím Střediska společných činností AV ČR. Vedle často využívaných prostor v historické budově na Národní třídě v Praze a vile Lanna v pražské Bubenči jde především o velkokapacitní konferenční centra, jako jsou nově zrekonstruovaný Zámecký hotel v Třešti nebo Konferenční centrum AV ČR – zámek Liblice. V březnu 2022 se jedné z nejvýznamnějších památek českého baroka dostalo mezinárodnímu ocenění. Podle hlasování veřejnosti se totiž stal nejlepším zámeckým hotelem v Evropě (Historic Castle Hotel Award 2022). O měsíc později uspěl v soutěži Czech Hotel Awards 2022 a exceloval v kategorii nejlepší čtyřhvězdičkový hotel ve Středočeském kraji. V téže soutěži se „štěstí usmálo“ také na vilu Lanna jako nejlepší tříhvězdičkový hotel v lokalitě pražské šestky.

A VĚDA A VÝZKUM

Akademie věd České republiky

Oficiální magazín AV ČR

Populárně-naučné časopisy **ZDARMA**

Všechna periodika, která Akademie věd ČR vydává, jsou zdarma **online** na stránkách **www.avcr.cz/casopisy**.

www.avcr.cz

Translation: Tereza Novická \ Photo: Jana Plavec

FACILITIES
of the Czech Academy of Sciences

Located in the heart of the Vysočina region near the city of Jihlava, it takes almost as long to get there coming from either Prague or Brno. It was also the home of the country doctor from Franz Kafka's short story. After over two years of renovations, the Třešť Castle Hotel is reopening. **One of the most popular conference centres of the Czech Academy of Sciences is back in use for researchers from June 2022.**

Třešť Castle may have served as inspiration for Franz Kafka's famous novel, as the writer had once resided here. The demanding renovations of the castle grounds, including the garden, pond, and park, took two-and-a-half years and cost almost a quarter of a billion CZK. On 10 May 2022, the castle opened to the public. The ceremony was attended by the President of the Czech Academy of Sciences, Eva Zažímalová, members of the CAS Academy Council, regional and municipal representatives of Třešť, and other distinguished guests – including the President of the Senate of the Czech Republic, Miloš Vystrčil. The castle will serve as a hotel, wellness spa, restaurant, and space for conventions and weddings.

The Neo-Renaissance castle, located almost in the very heart of Třešť in the Vysočina Region, used to serve as a hotel and conference venue before, when the Czechoslovak Academy of Sciences acquired it in 1984. However, the history of the castle stretches back further. The first mentions date back to 1513, when the town was owned by Václav Vencelík of Vrchovišť, who had a fortress built there. In the second half of the 16th century, the Vencelík family commissioned architect Mauric Grimm to rebuild it into a Renaissance castle. It gradually passed into the ownership of several families. Another renovation followed in 1714, this time in the Baroque style. The castle acquired its present Neo-Renaissance appearance in 1860.

From the 1980s onwards, the castle had served the Czechoslovak Academy of Sciences as a conference centre. Many important conferences and events were held here, including assemblies of the Academies of Sciences of the V4 and annual meetings with the Slovak Academy of Sciences. "When Třešť Castle passed into the hands of the CAS, it was in a dilapidated state. The Academy attempted to renovate it, but of course in a way conforming to the times. However, it was already envisioned to serve as a conference centre back then," noted the CAS President Eva Zažímalová, who thanked the Centre of Administration and Operations of the CAS (CAO) for the successful and imaginative transformation and wished the castle many guests.

RENOVATIONS FROM THE GROUND UP

The renovation of the castle, which has been listed as a cultural monument since 1973, focused mainly on the interior. "The water, electrics, and sewage systems were replaced. The floors, surfaces, and all the interiors were renovated, including all rooms, bathrooms, lounges, and the restaurant," says Tomáš Wencel, director of the CAO of the CAS, which manages the premises. "The castle was already in need of repair. The operational and technical facilities were no longer adequate and the equipment was not up to standard with what researchers are accustomed to during conferences. I am glad we got rid of the Communist era decorations and gave the castle a modern touch and, thanks to the connection with Franz Kafka, a unique atmosphere and authenticity."

The total capacity of the hotel is 63 beds and includes conference rooms, a main hall for 120 people, smaller lounges, and a wedding hall. Of course, the castle also houses the Franz Kafka Lounge and the so-called Baroque Lounge, which is the only spot in the building where parts of the original Baroque decorations – the ceiling – have been preserved.

New features include a modern kitchen and a wellness area complete with a sauna. "The castle gardens were also renovated in line with the renovation of the interior premises. We had the pond cleaned, its dam repaired, and a wetland created in the section of the park above the pond," Wencel continues.

DID TŘEŠŤ CASTLE INSPIRE FRANZ KAFKA?

Between 1900 and 1907, Franz Kafka visited the town of Třešť, where he stayed with his uncle Siegfried Löwy. "He would always come here in the summer. He'd borrow his uncle's motorcycle, one of the first in the region, and help out in the fields, go swimming, even dancing, and reportedly experienced his first love here," says Václav Petrbok from the Department of 19th Century Literature at the Institute

Ing. Pavel Janáček, Ph.D.

Member of the Academy Council of the CAS

He works at the Institute of Czech Literature of the CAS, where he founded the Department for Research into Literary Culture in 2003 and served as Director of the Institute from 2010 to 2020. He is interested in the history of literary institutions and popular literature and co-authored a book on the history of literary and press censorship in the Czech lands from the Enlightenment to the present (*V obecném zájmu*, 2 vols., 2015). He has been a member of the Academy Council since 2021. His responsibilities include coordinating property management on behalf of the Academy, dealing with the agenda of property management for individual CAS institutes, and supervision of the support of the institutes' bodies of admin, internal regulations, and the allocation of the housing stock.

of Czech Literature of the CAS. For some literary scholars, Kafka's uncle Löwy is the obvious inspiration behind the character of the writer's short story "A Country Doctor".

It is possible that the castle in Třešť inspired Kafka when writing his novel The Castle about the troubles of the land surveyor protagonist, K. "Research of Kafka's oeuvre has neither confirmed nor refuted this hypothesis. What's known for sure is that Kafka knew the castle in Třešť well. It even appears on two postcards he sent to his family," Petrbok adds. What is certain is that Kafka himself became the inspiration for the reconstruction of the premises. For instance, Kafka's illustrations adorning the hotel interior and the castle logo "written" in Kafka's handwriting illuminate the history of the place.

An exhibition is in the works that will detail the relationship of Franz Kafka and other prominent figures to the town of Třešť, where one of the oldest Jewish settlements in Moravia is documented. There are also plans to organise social events connected not only to the famous writer but also to other prominent locals, such as artist and graphic designer Jiří John, economist and political scientist Josef Alois Schumpeter, and legionnaire Josef Jiří Švec.

A LOOK INTO GEOLOGICAL HISTORY

Thanks to the cooperation of the Czech Geological Survey and geologists from the Academy, a new geological nature trail has been opened in the adjacent castle park. Geopark Třešť offers visitors dozens of unique exhibits imported from various parts of the Czech Republic, some of which are up to 600 million years old. During the opening ceremony, the guests were guided along the trail by the creator of the project, geologist Kryštof Verner, and the director of the Czech Geological Survey, Zdeněk Venera.

"Bedrock and subsoil geology is the basis of human civilisation. The local installation is presented in an extraordinary form that is accessible to the general public. We always take great care to do so, because we consider the popularisation of our field to be very important," Zdeněk Venera said during the opening.

His words were followed by the remarks of geologist Kryštof Verner, who appreciated the possibility of creating a geopark accessible to the public in this very location. The exhibition entitled Through a Region of Renaissance against the Flow of Time provides overall insight into the geological history not only of this region, but of the entire Czech Republic.

"History has been connected with great twists and turns – from the times when great deformations in the Earth's crust occurred and volcanic ash rained down on the heads of the creatures living here at that time, through, for instance, the Cretaceous period in the Mesozoic era, when dinosaurs roamed the beaches," the geologist explained before inviting the guests on a guided tour.

> I view Liblice, Třešť, and even the conference halls at Národní Street where the Academy resides as research infrastructure that is supposed to help institutes do research more easily and better. Hotel services are a necessary part of this... But for me, it all starts with a variable offer of technically equipped meeting spaces suitable for a conference or, for example, a workshop excursion for a grant team.
>
> Pavel Janáček, Member of the Academy Council of the CAS

HELPING INSTITUTES DO RESEARCH MORE EASILY AND BETTER

Members of the Academy Council of the CAS were among the first guests to visit the renovated Třešť Castle Hotel. Among them was **Pavel Janáček**, former director of the Institute of Czech Literature of the CAS, with whom we talked about the use of conference centres and accommodation capacity of the Czech Academy of Sciences.

Třešť Castle has undergone a complete renovation in the last two and a half years. How do you like its current appearance? What impression does the genius loci leave on you?

The renovation has thoroughly refined the castle. The exterior is striking for its bright facade, while the interior has been stripped of the crude decorative layers from the Communist era. However, I was already drawn to Třešť Castle before it underwent the renovation. It stands on the outskirts of the town as an entity of a different category. It was never easy to imagine that two such different worlds could become connected. The uncompromising renovations have only added to this imaginary distance. It poses a challenge to the new CAS team in Třešť to look for ways to welcome and involve the locals. In the long term, the merit of the renovations will be measured by how many conferences are held here, how many CAS employees come here on holiday, and how our centre benefits the community of the town and region.

For two terms, you headed the CAS Institute of Czech Literature. What is your relationship to Franz Kafka's oeuvre, whose name those in charge of the renovations have linked to the Třešť Castle?

I don't write about Kafka myself. But he came from the Old Town in Prague like me, he would visit the region of Vysočina like me, he is part of the cultural heritage of this country, for which I feel responsible. If I may be allowed an exaggeration, I will say that I'm glad we've managed to establish a German-Czech Studies team at our Institute, because its director can now help out the team in Třešť with Kafka's legacy. References to Kafka's stays in the town of Třešť, where his uncle was a doctor, have to be handled delicately. Fortunately, the team leader, Václav Petrbok, is an internationally recognised figure in his field. His involvement is a guarantee that in Třešť we won't slip into exploiting Kafka's name in the future and that educational activities that the Academy can stand behind will tie in with the new appearance.

From June 2022, the castle hotel will open to the public and CAS institutes for various events. Have you seen any signs that CAS institutes will make use of the conference centre?

It's still in the trial phase, but the centre's director Pavla Pěkná told me a few days ago that they've already booked about 20 scientific events for this year – and that she'd be happy to see that many more. The capacity for conferences in Třešť is up to eighty, maybe hundreds of participants. Smaller events can be held two at the same time, and the local team promises to adapt their offer of services to accommodate different budgets. So let's give it a try and see.

Has your home institute ever made use of the Třešť Castle?

Before the renovation, our institute used to come to Třešť every year with a PhD conference co-organised with five universities from different parts of the country. It was the same travelling distance from everywhere, the isolation in the countryside encouraged concentrated work, the costs were reasonable, and the staff was extremely helpful. This September, our conference will return to Třešť. I am curious to see what the response will be.

International events have also been held in Třešť in the past – including, for example, the assemblies of the Academies of Sciences of the V4. Does the CAS count on Třešť becoming the "first choice" for hosting important events?

I guess it depends on the type of event. Some events have to take place in Prague due to their very nature, while others are suitable for Třešť. The location of Třešť and the value of the environment make it suitable for representative Czech-Slovak or Central European events. In any case, hosting international events, even purely work-related ones, is the goal for Třešť.

What do you think of the fact that the Czech Academy of Sciences operates conference and hotel centres through the Centre of Administration and Operations?

I view Liblice, Třešť, and even the conference halls at Národní Street where the Academy resides as research infrastructure that is supposed to help institutes do research more easily and better. Hotel services are a necessary part of this, or a necessary complement, if you will. But for me, it all starts with a variable offer of technically equipped meeting spaces suitable for a conference or, for example, a workshop excursion for a grant team. There is virtually no end to the need or typology of such events in the scientific community, and they therefore require the appropriate infrastructure.

Overseeing the allocation of the housing stock is also part of your agenda. How does the Academy help its employees in this regard?

The housing stock, the allocation of which is supervised by the Academy through its Housing Commission, consists of 337 apartments in various locations in Prague, all owned by the Centre of Administration and Operations. In addition, certain institutes have their own accommodation facilities, but they manage these themselves. Part of the "central" stock is under historic leases for unlimited duration and is slowly but surely being moved into what's being offered to Academy employees today. Currently, the part available for use therefore consists of just over 200 apartments. The turnover of this section is quite substantial, with forty units newly allocated last year.

Is it enough?

In terms of demand from employees, it's a drop in the ocean, as we received 287 applications. This doesn't equal the number of applicants – most have applied several times in a row and for multiple units, which is, by the way, both the correct procedure and a successful tactic. But still, this excess demand tells us something. It is clear from the applications that obtaining first independent and then first family housing is currently beyond the means of many Academy employees regardless of field or affiliated institute. Those who come to the Czech Republic from abroad have to deal with the additional cultural barrier.

The Academy cannot meet the demand then...

It certainly cannot, not even after we complete the construction of two new apartment buildings in Suchdol and Dolní Břežany, which is now in the pipeline. However, it's obviously not the Academy's task to replace the housing market, and there's only so much it can do legally and economically in regard to housing for its employees. If we look at it from the other side, we have a functioning system managing the "central" housing stock that actually helps CAS employees and institutes in individual cases. It is based on legitimate criteria of qualification, loyalty to the Academy, and the social situation, and relies on the Housing Committee which has delegates from CAS institutes, elected every four years by lot.

Does the Academy also offer accommodation to Ukrainian researchers in the context of its aid for Ukraine?

The Academy Council has the option to allocate one percent of the housing stock to support a selected grant program. And that's what it has done when it approved the Researchers at Risk Fellowship program. Two apartments are currently on offer to research fellows from Ukraine. •

ČESKÁ HLAVA

Výzva k podávání návrhů na Národní cenu vlády Česká hlava 2022

Rada pro výzkum, vývoj a inovace vyhlašuje ve spolupráci se společností Česká hlava PROJEKT podávání návrhů kandidátů na udělení Národní ceny vlády Česká hlava za rok 2022. O udělení rozhoduje vláda na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Laureát získá s oceněním finanční odměnu ve výši milion korun. Výzva je otevřena do **30. června 2022**. Pro přijetí návrhu je rozhodné datum doručení návrhu v listinné podobě nebo elektronicky. Požadavky na kandidáta či kandidátku a podmínky výzvy naleznete na www.vyzkum.cz.

Den imunologie 2022

Světový den imunologie (International day of immunology) každoročně připadá na 29. duben, kdy se slaví po celém světě. Letošním tématem byly „vakcíny“. V Česku se imunologii a jejím oslavám věnovaly instituce po celé zemi. Bohatý program připravila Česká imunologická společnost 28.–29. dubna 2022 v pražské Krči. Sestával z přednášek či promítání dokumentárního filmu *Identita ES* přinášejícího neuvěřitelný životní příběh jednoho z nejuznávanějších světových imunologů a genetiků Čechokanaďana Emila Skamene.

Setkání zaměstnanců Akademie věd ČR na Veletrhu vědy

ve dnech 2.–4. června 2022 se koná Veletrh vědy. Srdečně vás i vaše rodinné příslušníky zveme nejen na něj, ale také na setkání zaměstnanců Akademie věd ČR **3. června 2022 od 18:30 hod.** v kongresovém sále a v přilehlých prostorách PVA EXPO Praha-Letňany. Čeká vás občerstvení, program pro děti i dospělé a zejména příležitost si v neformální atmosféře pohovořit s předsedkyní Akademie věd ČR Evou Zažímalovou i dalšími hosty. **Registrovat se můžete zde.** Během setkání budou také předány Ceny Akademie věd ČR za rok 2020, které laureáti nemohli převzít kvůli koronavirové pandemii.

Text: Irena Krumlová a Antonín Střížek / Mikrobiologický ústav AV ČR a centrum Algatech Třeboň
Foto: archiv autorů

Dobrý partner?
Ohlédnutí za Expem v Dubaji

Každých pět let se koná světová výstava Expo. **Tentokrát se poprvé uskutečnila v arabském světě, který je sám o sobě specifický, navíc vše zkomplikovala covidová pandemie**, kvůli níž se výstava o rok posunula. Od samého začátku se úplně nedařilo – s přípravami, s instalací i s prezentací.

Navzdory ročnímu odkladu nebyl pavilon dokončen včas a v době, kdy se měly instalovat exponáty, se teprve řešily finální stavební úpravy. Mikrobiologický ústav AV ČR byl jako jediné pracoviště Akademie věd ČR partnerem Českého pavilonu a měl stálou expozici po celou dobu trvání světové výstavy. Venkovní expozici Alga Oasis, abstraktní skleněný bioreaktor tvarem připomínající palmu – působivé a důmyslné spojení vědy a umění.

Vzhledem k povaze a umístění exponátu jsme se domluvili, že se Alga Oasis instaluje jako poslední, aby nedošlo k jakémukoli poškození. Nestalo se tak. Přípravné práce, které nutně předcházely instalaci a funkčnosti exponátu, nebyly hotové, na místě se navíc zjistilo, že i terénní úpravy jsou jiné, než jsme měli přislíbeno. Vše jsme museli upravovat svépomocí, improvizovaně, bez jakékoli součinnosti personálu Kanceláře generálního komisaře, a exponát chránit před okolním stavebním ruchem v době, kdy již měl probíhat zkušební provoz.

Součinnost Kanceláře generálního komisaře s partnery a vystavovateli nebyla zdaleka taková, jakou by si platící účastníci tak logisticky náročné akce, jakou je světová výstava, zasluhovali. Někteří možná měli větší pozornost, za Mikrobiologický ústav to ale říct nemůžeme. Už v době příprav stavebních i účasti vědců na chystaných (nepříliš úspěšných) konferencích komunikace „skřípala“.

MEDIALIZOVAT A PREZENTOVAT ČESKÝ PAVILON JAKO CELEK

Hlavní problém nastal přímo v Dubaji – a to nejen kvůli podmínkám instalace, ale především naprostému nedostatku jakékoli komunikace v podstatě o čemkoli. Kancelář generálního komisaře nepovažovala za nutné, aby nás informovala ani o skutečnosti, že schody, které vedly z pavilonu kolem našeho exponátu, byly uzavřeny a používaly se pouze jako nouzový východ. Kolem našeho exponátu tedy nikdo nechodil. Dotklo se to i několika dalších vystavovatelů. Když jsme na to upozornili, dostalo se nám trapných výmluv, které hraničily s arogancí.

Tým Kanceláře generálního komisaře působil celkově nekompetentně, neprofesionálně a neinformovaně. S tím souvisí také téměř absolutní přehlížení expozice Mikrobiologického ústavu AV ČR na sociálních sítích (které si také zasluhovaly vyšší úroveň) i v jiných mediálních prezentacích. Existence našeho díla se v podstatě eliminovala již při otevírání Českého pavilonu, kdy generální komisař venkovní expozici zcela pominul – nevíme, jestli bylo předem dáno, co a jak se bude na oficiálních snímcích vyskytovat, co a jak bude masivně prezentováno. Podle nás se ale měl Český pavilon prezentovat a medializovat jako celek.

Stejně tak by určitě stálo za to zamyslet se nad celkovou koncepcí pavilonu, aby se jednotlivé expozice určitým způsobem myšlenkově propojovaly mezi sebou, i nad architektonickým pojetím pavilonu.

Naši spolupráci s Kanceláří generálního komisaře lze tudíž shrnout jednoduše: dobrý partner se takto nechová. Naopak se snaží vycházet vstříc a jednat jasně, věcně a snaží se najít nejlepší společné řešení v zájmu reprezentace České republiky. •

Do rubriky *Názory* můžete posílat své příspěvky včetně reakcí na články, které v e-časopisu *AB / Akademický bulletin* uveřejňujeme.

SVÉ NÁZORY A KOMENTÁŘE POSÍLEJTE NA cernoch@ssc.cas.cz.

A

VĚDA
NA DOSAH

Akademie věd
České republiky

Poslouchejte podcast
Akademie věd ČR

Nevšední rozhovory
s vědkyněmi a vědci

Více než...

1000	40	90 000
MINUT	EPIZOD	POSLECHŮ

Každý týden nová epizoda.

Těšte se na zajímavá povídání s vědci nejen o vědě...

Google Podcasts Spotify Apple Podcasts

Text: Jan Hanáček \ Foto: Jana Plavec

Ukažte krásy bádání v dalším ročníku Vědy fotogenické

Věda nepřináší jen poznání a pokrok, svou krásou také povznáší. Dovede totiž zpřístupnit pohledy, které nám jsou běžně skryté. **Díky vědcům, jimž nechybí umělecké cítění, můžeme nahlédnout do makro- i mikrosvěta bádání.** Startuje další ročník fotografické soutěže Věda fotogenická.

Letošní, devátý ročník soutěže fotografických talentů Věda fotogenická sestává ze dvou hlavních kategorií. V první jde o tradiční klání o nejlepší nebo nejoriginálnější snímek s vědeckou tematikou. Zachycovat má fenomény nebo procesy vědeckého poznání – ať už se týkají živé, či neživé přírody.

Druhá kategorie Vědci a dobrodružství zhodnotí snímky, které dokumentují neobvyklé situace, v nichž se vědci během práce nebo mimo ni ocitají. Soutěžní příspěvky do třetí, speciální kategorie mají podobu krátkých videí s vědeckou tematikou.

Z přihlášených fotografií vybere porota tucet semifinalistů, jejichž snímky se objeví v oficiálním kalendáři Akademie věd ČR pro rok 2023. Z nich se určí vítěz v každé kategorii. Pro svého favorita mohou zájemci hlasovat na Facebooku Akademie věd ČR, zde se také dozvědí průběžné výsledky. Vědci své snímky mohou hlásit do 16. června 2022. Více informací včetně galerie fotografií z minulých ročníků a jejich příběhů najdete na webu Vědy fotogenické.

KAŽDÁ FOTOGRAFIE ZOBRAZUJE VLASTNÍ PŘÍBĚH

Třebaže ukazuje mikroskopickou část květu zvonku, snímek toho mnoho skrývá. Hodiny a dny příprav i pozdější kolorování. Pro **Kateřinu Mrázovovou** z Ústavu přístrojové techniky AV ČR a vítězku loňského ročníku Vědy fotogenické je tento skrytý příběh důležitý.

Vítěznou fotografii jste nazvala *Ve víru růžové*. Vaše další snímky jsou ale neméně estetické. Setkáváte se jako badatelka s krásou pod mikroskopem často?

Snímky vznikaly během letních stáží. Společně se studentem jsem testovala různé protokoly příprav biologických vzorků. Při pozorování ve skenovacím elektronovém mikroskopu jsem spolupracovala s kolegyní Kamilou Hrubanovou. Nejčastěji jsme vybíraly rostlinné vzorky nebo drobný hmyz. Často nás překvapily. Mikroskopické detaily objektů viditelných pouhým okem byly ještě mnohem zajímavější než to, co vidíme v makroměřítku. Snímky z elektronového mikroskopu jsou bohužel pouze černobílé, takže za barvami jsou ještě následné úpravy. Při práci se jinak potkávám spíše se vzorky mikroorganismů a musím říct, že i černobílé snímky těchto buněk jsou mnohdy pozoruhodnější než některé barevné fotografie.

Přišly jako první fotky a pak soutěž, nebo jste je pořizovala s cílem přihlásit se do Vědy fotogenické?

Doufali jsme, že se nám podaří zachytit detail, který půjde upravit a případně použít i pro další ročník výstavy mikroskopických snímků *Mikrosvět obrazEM*, kterou pořádá náš tým mikroskopie pro biomedicínu pod vedením Vladislava Krzyžánka. Na této výstavě spolupracujeme s Janou Nebesářovou z Biologického centra AV ČR. Náš primární záměr ale nebyl pořizovat fotografie pro soutěž nebo výstavu.

Je fotografování vaším koníčkem i mimo soutěž? Pokud ano, co vás k němu inspiruje – na mysli mám v mikro- i makro- světě? Máte oblíbené objekty, které fotografujete?

Nejvíce mých fotografií pochází z různých dovolených či výletů jako asi i u většiny lidí. Nestává se úplně, že bych vyloženě vyrazila do přírody jen kvůli focení. Spíš mám ráda fotografie z cest, které vyprávějí i příběh, co na snímku vidět není. Svou nejoblíbenější fotografii Bohinjského jezera mám vystavenou v kanceláři. Pořídila jsem ji ještě během svého studia ve Slovinsku v programu Erasmus+. Když se na ni podívám dnes, hned si vybavím moment, kdy ten den poprvé přestalo pršet, kolem jezera nikdo kromě naší malé skupinky nebyl a všude se rozhostilo absolutní ticho a klid. Díky této fotografii se tak můžu k tomuto momentu vracet, i když jsem již několik let zpět v Česku.

Pořízení podobných snímků je nejspíše namáhavá a mravenčí práce. Jak dlouho jste na snímcích pracovala a kolik jste jich pořídila, než se dostavilo pověstné „Heuréka!"?

Se snímky biologických vzorků z elektronového mikroskopu je často mnohem více práce, než je na první pohled zřejmé. Biologický materiál obsahuje množství vody, což je vzhledem k vakuu v komoře elektronového mikroskopu problém. Abychom vzorky mohli pozorovat v přirozeném stavu, musíme zafixovat jejich ultrastrukturu a následně citlivě odstranit z buněk vodu. Samo o sobě to trvá několik hodin, někdy i dní, než vůbec můžete vzorek do mikroskopu vložit. Během stáže, kdy tyto snímky vznikaly, jsme pořídli desítky fotografií, ze kterých nás pár zaujalo natolik, že se dále upravovaly. Je zajímavé, že z tolika snímků narazíte na jeden, u kterého okamžitě víte, jak by mohl barevně vypadat a jak ho upravit, aby ještě více vynikl. To byl právě i případ těch vítězných. I když práce s úpravami mnohdy také trvá i několik dní, než jsem s výsledkem spokojená.

Co pro vás znamená první místo ve fotografické soutěži, kde je tak silná konkurence vědců z jiných oborů?

Takový úspěch mě velmi překvapil, měla jsme z něho samozřejmě radost. Vědu fotogenickou jsem sledovala už dříve a věděla, že konkurence bude velká. Když jsem si procházela zveřejněné fotografie, měla jsem několik tipů na vítěze a spíše doufala, že by se naše snímky mohly umístit třeba v online hlasování. O to větší radost jsem měla při vyhlášení.

Přihlásíte se s týmem do dalšího ročníku? Máte nějaké nápady, co by mohlo být obsahem vašeho dalšího snímku?

Abych se přiznala, mám právě rozpracovanou jednu fotografii, která mě zaujala na první pohled při snímání vzorku. Uvidíme, jestli se mi ji podaří ještě upravit. •

Inzerce

Startuje další ročník soutěže pro vědce a vědkyně z pracovišť Akademie věd ČR.

věda **foto**genická

Věda fotogenická – Vědci a dobrodružství – Video

FOTOGRAFIE PŘIHLAŠUJTE DO 15. ČERVNA 2022 – PRO VÍTĚZE JSME PŘIPRAVILI HODNOTNÉ CENY!

Akademie věd České republiky · VĚDA ŽIJE! · Středisko společných činností Akademie věd ČR · živa

www.vedafotogenicka.cz

Text: Markéta Wernerová \ Foto: Jana Plavec

HORTUS BOTANICUS, říše mokřadních rostlin

Jaké jiné než vodní a mokřadní rostliny by měla mít ve svých sbírkách botanická zahrada rozprostírající se v kraji rybníků na jihu Čech. Hortus Botanicus Třeboň provozuje Botanický ústav AV ČR.

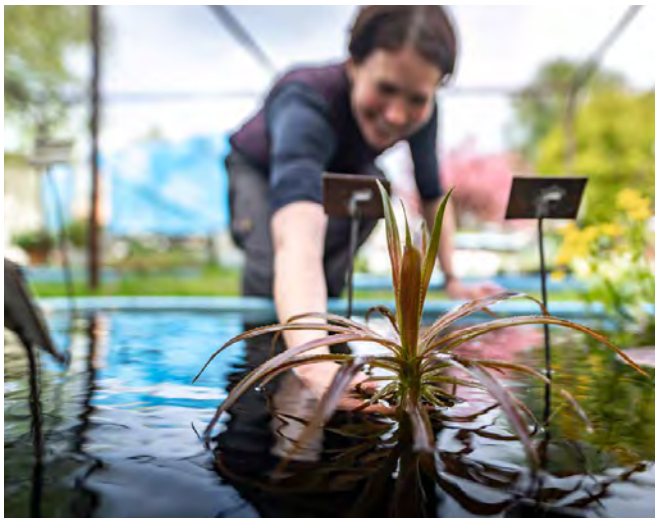

Nečekejte rozlehlou zahradu jako například v pražské Troji. Třeboňská je sice malá, ale jdete-li za poznáním přírodních krás, určitě nebudete zklamaní. Botanická zahrada Hortus Botanicus se pyšní více než sedmi stovkami vodomilných druhů, z nichž podstatná část pochází z regionu střední Evropy – a to včetně vzácných a ve volné přírodě již vymizelých rostlin.

Část zdejších rostlin je uspořádána „biotopově“, tedy v podobných uskupeních, jako je najdeme v přírodě. K hlavním biotopům patří společenstva živinami bohatých i chudých tůní, rašelinišť, rašelinných luk, slanisek a ledovcových jezer. Zaujme rovněž skleníková expozice masožravých rostlin, kde si můžete prohlédnout nejrůznější typy jejich přizpůsobení se životu ve vodě nebo pozorovat mechanismy lapání kořisti.

Informace o vstupu naleznete zde »

Text: Markéta Wernerová a Luděk Svoboda \ Foto: Jana Plavec

JANTAROVÁ STEZKA

Pavel Bolina, Václav Cílek, Jan Martínek, Pavel Šlézar
Academia, 2022

Jantarová stezka je systém starých cest, který původně spojoval keltské a etruské oblasti severní Itálie, ale později vedl přes Aquileiu směrem ke Carnuntu nedaleko Bratislavy či kratší podhorskou cestou do Vídně a odtud přes jižní Moravu k Brnu, kolem Býčí skály v Moravském krasu dál na Drahanskou vrchovinu a přes Jeseníky do Polska. Cesty končily u rozsáhlých dílen na jantar v dolním Povislí nedaleko Gdaňsku. Několik desítek tisíc detailních lidarových snímků Moravy poprvé umožnilo rekonstruovat průběh cesty podle terénních reliktů a archeologických objektů převážně ze starší a mladší doby železné. Kromě obecných kapitol o civilizačním významu starých tras se kniha zejména zabývá vedením Jantarové stezky v moravské krajině.

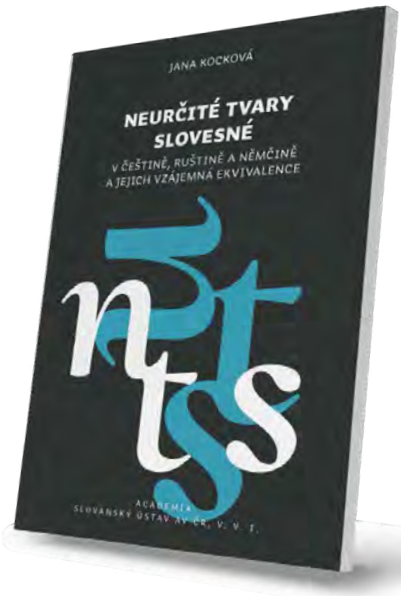

NEURČITÉ TVARY SLOVESNÉ
v češtině, ruštině a němčině a jejich vzájemná ekvivalence

Jana Kocková
Academia, Praha 2022

Práce autorky ze Slovanského ústavu AV ČR nabízí ucelený pohled na neurčité tvary slovesné v češtině, ruštině a němčině podpořené korpusovou analýzou ekvivalentů na základě paralelního korpusu InterCorp ČNK. Analýzy se zaměřují na ekvivalenty každého z neurčitých tvarů slovesných v každém ze sledovaných jazyků. Získaná data slouží k typologické klasifikaci zaměřené na neurčité tvary slovesné jako sekundární predikáty. Z analýzy také nepřímo vyplývají různé frekvence jednotlivých tvarů a vzájemná konkurence jazykových prostředků. Analýzy ekvivalentů ukazují celkovou tendenci ve výběru jazykových prostředků v daném jazyce. Komplexní zaměření na všechny neurčité tvary slovesné a jejich ekvivalenty poskytuje ucelený pohled na možnosti vyjádření druhého sdělení v ruštině, češtině i němčině.

THRIFT AND ITS PARADOXES:
From Domestic to Political Economy

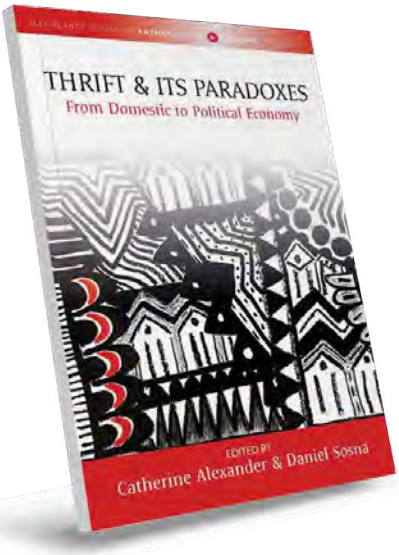

Daniel Sosna, Catherine Alexander (eds.)
Berghahn Books, 2022

Knihu editovali Catherine Alexander z Durham University a Daniel Sosna z Etnologického ústavu AV ČR. V devíti kapitolách autorky a autoři popisují pestrost vnímání, praktikování a mluvení o šetrnosti v různých geografických regionech a sociálních kontextech. Mezinárodní tým odborníků představuje pestrost vnímání a praktikování šetrnosti v různých koutech světa. Šetrnost se jeví jako jednoduchý princip, který má jedinci nebo společnosti zabezpečit lepší budoucnost ve světě omezených zdrojů. Představuje jakýsi morální kompas, který lidem říká: neutrácej, neplýtvej, spoř! Navazuje na prastarý ideál soběstačnosti domácností, který bývá stavěn do kontrastu s marnotratným životem bez vize budoucnosti. Jenže šetrnost je na hony vzdálená jednoduchému principu. Má mnoho podob, liší se mezi společnostmi a je plná paradoxů. Pokud se má stát součástí změny přístupu k životu na Zemi, je nejprve potřeba dobře porozumět jí samotné.

KRONIKA DRUHÉ REPUBLIKY

Jiří Padevět
Academia, 2022

Druhá republika trvala velmi krátce, od podzimu 1938 do jara 1939. Přesto se na těchto z historického pohledu několika málo dnech dá velmi dobře pozorovat rozpad státu, svíraného v podstatě ze všech stran nepřáteli. Tento rozpad nezpůsobili pouze vnější nepřátelé a evropské velmoci, ale také obyvatelé Československa, pro které byla československá idea prázdným pojmem. Na osudu obyvatel druhé republiky se bohužel dá také velmi dobře pozorovat, jak snadno se společnost otočí zády k těm nejslabším, ať už to byli uprchlíci z pohraničí, političtí emigranti nebo Židé.

ČASOPIS ŽIVA OCENIL NEJLEPŠÍ ČLÁNKY **a autory za poslední dva roky**

Slavnostní akce se zúčastnili například bývalá předsedkyně Akademie věd Helena Illnerová či členové Akademické rady AV ČR Zdeněk Havlas, Markéta Pravdová a Martin Bilej a další významní hosté.

Purkyňovu cenu za rok 2021 za popularizaci biologických věd získal **Miloslav Jirků** z Biologického centra AV ČR za článek *Prvotní hřích lidstva: extinkce megafauny*. Ocenění za rok 2020 obdržel **Marcel Rejmánek**, který působí na Kalifornské univerzitě v Davisu, za článek *Globální oteplování, změny krajin a ztráty biodiverzity*.

Další z oceněných byla **Daria Jirků** z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích společně s **Martinem Haisem** a **Miloslavem Jirků** za příspěvek *Osud vojenských prostorů: krajiny protékající mezi prsty*. Odnesla si Cenu Vojena Ložka za rok 2020, která náleží autorům ve věku do 25 let. V téže kategorii získal cenu také **Adam Vaškovský** z Univerzity Karlovy za článek *Krajinné linie a jejich funkce aneb Je volný pohyb organismů v krajině stále tak volný?* Za rok 2021 cenu redakce neudělila.

Cenu Jana Sudy pro autory ve věku 26 až 30 let si za rok 2021 odnesl **Tomáš Vlasta** za článek *Jak může současná věda přispět k praktické ochraně rostlin? Příběh kohátky kalíškaté.* Za předchozí rok byl oceněn **Tomáš Macháček** a **Irena Parohová** za článek *Paraziti a roztroušená skleróza: spouštěči onemocnění, nebo nástroj terapie?*

Osobnosti, které přispívají k rozvoji *Živy* na poli autorském, organizačním nebo popularizačním, získávají Cenu Antonína Friče. Pro rok 2021 ji získali **Martin Košťák** z Univerzity Karlovy za podporu časopisu a přípravu koncepce a obsahu monotematického čísla na téma extinkce a **Lucie Juřičková**, rovněž z Univerzity Karlovy, za podporu *Živy* včetně přípravy koncepce monotematického čísla na téma bezobratlých a péči a rozvíjení odkazu Vojena Ložka. Za rok 2020 cenu převzal **Karel Šťastný** z České zemědělské univerzity v Praze.

Zvláštní ocenění za popularizaci biologických věd s přesahem nad rámec publikovaných článků obdrželi za rok 2021 **Miloslav Šimek** se spoluautory z Biologického centra AV ČR za seriál *Živá půda* a **Jan Andreska**, **Dominik Andreska** a **Kateřina Krupková** za cyklus *Výr velký a jeho nelehký osud*. Za rok 2020 ocenění získal ornitolog a popularizátor biologie **Tomáš Grim** za seriál *Vrabec kosmopolita*. **Více informací naleznete zde»**

Text: Tereza Novická

The most accurate method of nuclear reaction analysis, accelerator mass spectrometry (AMS), is capable of detecting up to a million times less radionuclides than other methods. Its help is invaluable in archaeology, geology, and climate change research. Experts in nuclear forensics, a discipline that monitors compliance with international non-proliferation of nuclear weapons commitments, also utilise AMS. A new unique laboratory equipped with this technique was inaugurated on 9 May 2022 at the Nuclear Physics Institute of the CAS by the President of the CAS, Eva Zažímalová, and the Czech Minister for Science, Research, and Innovation, Helena Langšádlová.

In the coming years, the Czech energy sector will be defined by the global geopolitical situation and the related search for alternatives to natural gas as well as the development of nuclear resources. A consensus was reached for the most part by representatives of the scientific community and other sectors at a seminar "The Current Tendencies of the Czech Energy Sector", organised by the CAS Energy Research Committee and the Environmental Committee.

Two new high-energy gamma-ray Cherenkov telescopes are now observing the skies from the observatory of the Astronomical Institute of the CAS. The largest optical telescopes in the country, they are currently focusing their attention on the Crab Nebula. After completing a trial run, plans are to move the telescopes from Ondřejov further away from civilisation to higher altitudes in South America.

Polarography recently celebrated its centenary. The current results from researchers at the J. Heyrovský Institute of Physical Chemistry of the CAS are also promising for a variety of industries ranging from food and energy to healthcare. The search for technological innovations and establishing cooperation between science and industry was the focus of a conference held as part of the series Physical Chemistry for the 21st Century – from polarography to nanotechnology.

VĚDA FOTOGENICKÁ
MICHAL SÝKORA
Ústav molekulární genetiky AV ČR

Chlupáč: sameček šidélka většího

Akademie věd
České republiky

www.veletrhvedy.cz

VELETRH VĚDY

NEJVĚTŠÍ VĚDECKÁ UDÁLOST V ČR!

2.–4. 6. 2022
PVA EXPO PRAHA

VSTUP ZDARMA

AKADEMICKÝ BULLETIN

Akademie věd České republiky

Vydává
Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
IČO 60457856

Adresa redakce
Odbor akademických médií DVV SSČ AV ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
tel.: +420 221 403 513
e-mail: wernerova@ssc.cas.cz

Šéfredaktor
Viktor Černoch
e-mail: cernoch@ssc.cas.cz
Editor
Luděk Svoboda
e-mail: svobodaludek@ssc.cas.cz
Redaktoři
Jan Hanáček, Leona Matušková,
Zuzana Šprinclová a Markéta Wernerová
Fotografka
Jana Plavec
Produkční
Markéta Wernerová
Korektorka
Irena Vítková
Překladatelka
Tereza Novická
Grafika
Josef Landergott a Luděk Svoboda

Redakční rada
Markéta Pravdová (předsedkyně), Ondřej Beránek (místopředseda),
Martin Bilej, Eva Doležalová, Zdeněk Havlas, Jiří Chýla, Jiří Ludvík,
Ilona Müllerová a Kateřina Sobotková

Elektronický měsíčník *AB / Akademický bulletin* vychází jednou měsíčně kromě července a srpna (10× ročně) výlučně pro vnitřní potřebu Akademie věd ČR. Uzávěrka dalšího čísla je vždy **do konce předchozího měsíce**. Číslo 5/2022 vyšlo 31. května 2022.

Jakékoli šíření části či celku v libovolné podobě je bez písemného souhlasu vydavatele výslovně zakázáno.
Nevyžádané materiály se nevracejí.
Za obsah inzercí redakce neodpovídá.
Změny vyhrazeny.

Všechny texty stejně jako fotografie na str. 2, 3, 5, 6, 8–9, 11, 12, 17, 18, 20, 24–27, 29, 30 jsou uvolněny pod svobodnou licencí CC BY-SA 3.0 CZ.

Máte námět na téma nebo byste chtěli přispět článkem do rubriky „Z pracovišť“? Napište nám na cernoch@ssc.cas.cz nebo svobodaludek@ssc.cas.cz.

www.avcr.cz
https://cs-cz.facebook.com/akademieved/
https://www.instagram.com/akademievedcr/
https://twitter.com/akademie_ved_cr